

Stof door sector serieus aangepakt

De KAVB besteedt de komende tijd extra aandacht aan stof in het kader van het project 'Zicht op stof'. Doel van het project is om werkgevers en werknemers te informeren over stof en de risico's die het met zich kan meebrengen.

Tekst: Stan van Oers en Daniëlle Kroes, KAVB
Foto: PR

Bij de teelt en verwerking van bloembollen worden mensen op diverse momenten blootgesteld aan hoge concentraties stof. In de agrarische sectoren bevat stof vrijwel altijd schadelijke deeltjes. Vaak is stof zichtbaar in de vorm van stofwolken die door het bedrijf zweven, maar het kan ook onzichtbaar zijn, bijvoorbeeld in de vorm van nevel. Het gevaar van stof schuilt in het feit dat het vaak zeer kleine deeltjes bevat die tot diep in de longen kunnen doordringen, zoals kwarts, endotoxinen, schimmels en resten van gewasbeschermingsmiddelen. Endotoxine is een van de meest schadelijke deeltjes. Het is een bestanddeel van de celwand van bacteriën en komt vrij na afsterven van de bacterie, doordat de buitenste celwand dan uit elkaar valt. Endotoxine dringt diep in de longen door en veroorzaakt daar ontstekingsreacties die kunnen resulteren in gezondheidsklachten zoals (chronische) bronchitis, een griepig gevoel, astma, benauwdheid, koorts of COPD. Deze klachten kunnen al optreden na het inademen van een zeer kleine hoeveelheid. Kwarts is stof dat onder andere in zand en klei zit en vrijkomt bij grondbewerkingen en verwerking van bloembollen. Kwartsstof bestaat uit hele kleine onoplosbare stofdeeltjes,

die diep in de longen terechtkomen en moeilijk door het lichaam worden verwijderd. De deeltjes kunnen een 'stoflong' veroorzaken, waardoor het longweefsel minder elastisch wordt en zorgt voor kortademigheid en benauwdheid bij inspanning.

ENQUÊTE

Om inzicht te krijgen hoe er op bloembollenbedrijven tegen stof wordt aangekeken en hoe ermee wordt omgegaan is een enquête opgezet en uitgevoerd. De enquête is tijdens verschillende KAVB-bijeenkomsten verspreid. Van de uitgedeelde exemplaren zijn er 25 ingevuld retour ontvangen en verwerkt. De enquête is ingevuld door werknemers en werkgevers uit veredeling, handel, teelt, en/of broeierij. De respondenten komen uit alle delen van Nederland en diverse gewasgroepen. Uit de enquête komen verschillende zaken naar voren. Werknemers en werkgevers blijken niet verschillend tegen de stofproblematiek aan te kijken. De meeste ondervraagden (80%) geven aan te maken te hebben met stof op hun bedrijf. Werkzaamheden die genoemd werden waarbij vaak stof bij komt zijn strodekken, reinigingswerkzaamheden en sorteren. Echter, 56% van de respondenten ervaart stof niet als een probleem. Toch houdt 80% van de ondervraagden zich actief bezig met het verwijderen

van stof op het bedrijf. Hiervoor worden vaak stofzuigers, afzuiginstallaties of persoonlijke beschermingsmiddelen ingezet. De reden hiervoor is vaak de gezondheid van de mensen. Daarnaast gaf een derde van de respondenten aan tevens maatregelen te nemen vanwege de kwaliteit van het product. Een enkeling neemt slechts maatregelen puur vanwege de productkwaliteit. Op de vraag naar mogelijke persoonlijke klachten als gevolg van stof, antwoorden vier respondenten positief. Genoemde klachten waren kortademigheid, hoesten en een loopneus. Deze respondenten houden zich dan ook meer dan gemiddeld bezig met het aanpakken van stof. Tenslotte is ook de vraag gesteld wat voor de respondenten de aanleiding zou zijn om meer maatregelen tegen stof te nemen. Daaruit kwamen drie redenen naar voren: meer kennis over eventuele gezondheidsrisico's, ervaringen op andere bedrijven en een betere productkwaliteit. Voornamelijk de kennis over eventuele gezondheidsrisico's werd aangegeven als doorslaggevend bij de beslissing om meer tegen de stofproblematiek te ondernemen.

LIJKT ONSCHULDIG

De risico's van stof worden vaak onderschat. In de bloembollensector worden mensen vaak blootgesteld aan hoge concentraties stof, hetgeen dikwijls direct leidt tot prikkeling van de luchtwegen, hoesten en niezen. Omdat deze klachten vaak weer verdwijnen als de werkzaamheden afgerond zijn, lijken de klachten onschuldig. Toch kunnen er op lange termijn wel ernstige en blijvende klachten ontstaan. De hoeveelheid stof in de lucht, de concentratie van schadelijke deeltjes, zwaarte van het werk en blootstellingsduur zijn aspecten die een rol spelen. Gezien de schadelijke effecten die stof kan hebben is het belangrijk om stof serieus te nemen.

ZELF TESTEN

Momenteel zijn er geen regels over de hoeveelheid stof waaraan mensen blootgesteld mogen worden. Om blootstelling aan stof te verminderen is door de Gezondheidsraad wel een grenswaarde geadviseerd van 90 Endotoxine Units per kubieke meter lucht (90 EU/m³). Deze norm is op dit moment echter zowel technisch als economisch gezien niet of moeilijk haalbaar. In de praktijk komen waarden voor die vele malen hoger liggen dan de voorgestelde advieswaarde; zelfs waarden tot wel 100.000 EU/m³ komen voor. Wilt u weten of u teveel stof inademt? Doe de test op www.pakstofaan.nl. Op deze website leest u ook adviezen om blootstelling aan stof te verminderen. Later dit jaar zal de medische kant nader worden belicht.